

IV. Dějiny filosofie I – antika a středověk

- A. Obecná charakteristika
- B. Přehled témat a problémů
- C. Antická filosofie
- D. Středověká filosofie

IV. A. Obecná charakteristika

1. Časové vymezení

- asi 600 př. n. l. – kolem 1350 n. l.
  - antická (mimokřesťanská) filosofie: asi 600 př. n. l. – asi 500 n. l.
  - středověká (křesťanská) filosofie: asi 400 n. l. – kolem 1350 n. l.

2. Obsah a význam

- celková syntéza vědění
  - absence (téměř úplná) speciálních věd
- podstatný mravní/životní přesah
- „přírodní filosofie“ a ontologie (metafyzika), logika, etika, „přirozená“ teologie

IV. B. Přehled témat

1. „přírodní“ předsókratovská filosofie
2. počátky zkoumání člověka – sofisté, Sókratés
3. Platón
  - a. ideje – nemateriální základ druhové struktury skutečnosti
  - b. koncepce duše
    - i. rozumový život
    - ii. posmrtný soud
4. Aristotelés
  - a. hledání prvního jsoucná
  - b. klasifikace jsoucen – druhy a rody → definice
  - c. logika jako nástroj
  - d. příčiny jsoucen – cíl poznání

IV. B. Přehled témat

5. počátky křesťanské filosofie v antice
6. středověká recepce antické filosofie
  - a. přenos vzdělanosti – překlady, komentáře
7. témata středověké filosofie
  - a. poměr víry a rozumu (teologie a filosofie)
  - b. důkazy existence Boha
  - c. logika
  - d. metafyzika (univerzálie)
8. nejvýznamnější postavy
  - a. Augustinus
  - b. Tomáš Akvinský

IV. C. Antická filosofie

1. „přírodní“ předsókratovská filosofie

- a. hledání látkové podstaty věcí a kosmu – „z čeho“ věci jsou jako z posledního základu
- b. jednota, ucelenost kosmu
- c. do celku kosmu patří i člověk

2. počátky zkoumání člověka – sofisté, Sókratés

- a. ne jaký je kosmos, ale jak máme žít!
- b. etika
- c. rozsah lidských schopností a původ společenských struktur

IV. C. Antická filosofie

3. Platón (5. – 4. st. př. n. l.)

- a. ideje – nemateriální základ druhové struktury skutečnosti
  - i. jsoucna
  - ii. příčiny či vzory
  - iii. problém poznatelnosti a dokazatelnosti
  - iv. historicky velmi vlivné vysvětlení
- b. koncepce duše
  - i. rozumový život
    - duše > tělo
    - rozum > jiné duševní „funkce“
  - ii. posmrtný soud
    - nesmrtelná duše
    - božská garance mravnosti

IV. C. Antická filosofie

4. Aristotelés (4. st. př. n. l.)

- a. hledání prvního jsoucná
  - i. substance (podstata) X kvalita, kvantita, relace...
  - ii. substance = forma + látka
- b. klasifikace jsoucnen – druhy a rody → definice
  - i. druh =df nejbližší vyšší rod + druhový rozdíl
- c. logika jako nástroj poznání
  - i. sylogismus (úsudek)
  - ii. pravidla diskuse
- d. příčiny jsoucnen – cíl poznání
  - i. formální
  - ii. látková
  - iii. účinná
  - iv. účelová

IV. D. Středověká filosofie

5. počátky křesťanské filosofie v antice

- a. křesťanství a filosofie
- b. platónismus
  - i. nemateriální základ skutečnosti
  - ii. důraz na mravní život
  - iii. nesmrtelnost duše

6. středověká recepce antické filosofie

- a. přenos vzdělanosti – překlady, komentáře
  - i. Boëthius – překlad Aristotelových logických spisů

IV. D. Středověká filosofie

7. témata středověké filosofie

- a. poměr víry a rozumu (teologie a filosofie)
- b. důkazy existence Boha
- c. logika – Boëthiovy překlady
- d. metafyzika (univerzálie)

8. nejvýznamnější postavy

- a. Augustinus
  - i. 4. – 5. st. n. l.
  - ii. platónské motivy
- b. Tomáš Akvinský
  - i. 13. st. n. l.
  - ii. aristotelské motivy